

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	953 - 09 - 14
Дата	11 / 11 2019 г.

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Комисия по образованието и науката

45
15
X

ДОКЛАД

Относно : Законопроект за държавния бюджет на Република България за 2020 г., № 902-01-57, внесен от Министерски съвет на 31.10.2019 г.

На свое редовно заседание, проведено на 6 ноември 2019 г., Комисията по образованието и науката разгледа Законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2020 г., № 902-01-57, внесен от Министерски съвет на 31.10.2019 г.

На заседанието присъстваха: от Министерството на образованието и науката - Красимир Вълчев - министър, Соня Кръстанова - директор на дирекция „Финанси“, Мариана Ламбова - началник на отдел „Планиране на бюджета“, Дима Коцева - началник на отдел „Регулиране на труда и финансова децентрализация“; от Министерството на финансите - Александра Димитрова - държавен експерт в дирекция „Държавни разходи“, и Константин Илиев - главен експерт в дирекция „Национален фонд“; от Българска академия на науките - акад. Юлиан Ревалски, председател, проф. Евелина Славчева - председател на Общото събрание, проф. Евдокия Пашева - главен научен секретар; председателят на Съвета на ректорите на висшите училища в България - проф. Любен Тотев, както и ректори на висши училища; Национален браншов синдикат „Висше образование и наука“ - КНСБ - доц. Лиляна Вълчева - председател; от Съюза на работодателите в системата на народната просвета в България - Диян Стаматов - председател; от Сдружението на директорите в средното образование в Република България - Нели Костова; представители на неправителствени организации и медии.

В Комисията по образованието и науката постъпиха становища от: Конфедерация на независимите синдикати в България, Национален браншов синдикат „Висше образование и наука“ – КНСБ, Федерация на университетските синдикати, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Българска асоциация на частните училища.

В областта на политиката за образование и наука законопроектът бе представен от Красимир Вълчев - министър на образованието и науката, който подчерта, че бюджетът на Република България за 2020 г. увеличава разходите за образование и извежда сектора като приоритетен в политиката на правителството.

Общият размер на разчетените разходи за образование за 2020 г. е 4 813,5 млн. лв., което представлява 3,8 % от БВП (при 4 203,4 млн. лв. за 2019 г.).

Приоритетите, към които е насочена политиката в областта на предучилищното и училищно образование, са:

- повишаване привлекателността на учителската професия и мотивацията на действащите учители, чрез поэтапното повишаване на доходите на педагогическите специалисти;
- пълно обхващане на всички подлежащи на образование деца и ученици, предотвратяване на отпадането от образователната система и реинтеграция на преждевременно напусналите;
- подобряване на качеството на образованието във всички училища и нива на системата;

- осигуряване на качествено професионално образование и обучение в партньорство с бизнеса и съответствието му с потребностите на пазара на труда;
- подкрепа за българските училища в чужбина за съхраняване на българските общности и българската национална идентичност зад граница.

Разчетените средства за системата на предучилищното и училищното образование за 2020 г. нарастват с 500,4 млн. лв., като общият им размер достига 3 804, 7 млн. лв. Увеличението на средствата за издръжка на дейностите по възпитание и обучение на децата и учениците с 360 млн. лв. ще гарантира ръст на възнагражденията на педагогическите специалисти.

За изпълнение на основните приоритети в областта на предучилищното и училищното образование за осигуряване на качествено професионално образование и обучение в партньорство с бизнеса и съответствието му с потребностите на пазара на труда акцентът през 2020 г. се поставя на:

- изготвяне на образователно съдържание за професионална подготовка - 2,0 млн. лв.;
- допълнително финансиране на професионални гимназии, обучаващи ученици по защитени професии и такива с бъдещ недостиг на специалисти - 3,0 млн. лв.;
- стипендии за ученици в дуална система на обучение в класовете от първи гимназиален етап или в паралелка по защитена специалност от професия или специалност от професия с очакван недостиг от специалисти на пазара на труда са планирани допълнително над нормативите за стипендии за ученик след завършено основно образование 2,1 млн. лв.;
- подобряване на условията в ученическите общежития към професионалните гимназии - 3,0 млн. лв. за модернизация на материално-техническа база на общежитията;
- насърчаване на иновативните методи на преподаване и модернизация на образователния процес чрез изграждане на лаборатории и STEM кабинети чрез стартиране на нова програма - 24,0 млн. лв.
- модернизирание на центровете за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР) и включването им в междуучилищни дейности - 1,2 млн. лв.

С общия размер на разчетените средства за предучилищното и училищното образование ще бъдат финансирани следните дейности:

- Издръжка на дейностите по възпитание и обучение на децата и учениците в детските градини и училищата - 2 684, 6 млн. лв., с които се осигуряват разходите им за възнаграждения и издръжка. За 2020 г. са разчетени допълнително 2,0 млн. лв. за диференцирано заплащане на труда на директорите.
През 2020 г. е увеличен размерът на допълнителното финансиране за издръжка на защитените детски градини и училища, за което са планирани в повече 4,4 млн. лв.
За подпомагане развитието на учениците със заложи в областта на музиката - 1,3 млн.лв.
- Подпомагане на равния достъп и подкрепа за личностно развитие на децата и учениците - 560,1 млн. лв., от които най-голям е дялът на предвидените разходи по норматив за целодневна организация на учебния ден за учениците от I до VII клас – 220,8 млн.лв. Тук се включват и средствата за:
 - ученически стипендии - 28,8 млн. лв.;
 - ученически общежития - 30,2 млн. лв.;
 - познавателни книжки, учебници и учебни комплекти за безвъзмездно ползване от учениците от I-VII клас и децата от подготвителните групи - 40,0 млн. лв.;
 - подпомагане храненето на децата от подготвителните групи и учениците от I -IV клас - 33,7 млн. лв.;

- за транспорт на децата в задължителна предучилищна възраст и за учениците от населени места, в които няма детска градина или училище - 47,3 млн. лв., в т.ч. 3,3 млн. лв. за поддръжка на автобуси, предоставени на училищата;
- приобщаващо образование на деца и ученици със специални образователни потребности - 76,4 млн. лв., от които 65,5 млн. лв. за ресурсно подпомагане на деца и ученици, интегрирани в масови училища и детски градини;
- дейности за развитие на интересите на децата и учениците, осъществявани от центровете за подкрепа за личностно развитие и специализирани обслужващи звена - 17,2 млн. лв.;
- занимания по интереси за неспециализирани, специализирани и специални училища - 24,7 млн. лв.;
- кариерно ориентиране, осъществявано от центрове за подкрепа за личностно развитие - 1,7 млн. лв.;
- подкрепа за ученици с изяви дарби - 2,0 млн. лева.
- развитие на детските градини и училищата - 146,7 млн. лв. за подобряване на материалната база на общинските и държавните детски градини и училища, за транспорт на педагогическите специалисти - 14,7 млн. лв.;
- за изпълнение на националните програми за развитие на образованието - 76,0 млн. лв.;
- за съхраняване и развитие на културната идентичност на децата и учениците в българските общности в чужбина, организирано в неделните училища – над 12,5 млн. лв.

В областта на висшето образование политиката е насочена към намаляване и реструктуриране на приема и към повишаване качеството на обучението и ориентирането му към нуждите на пазара на труда.

Общият размер на предвидените от бюджета на МОН трансфери за държавните висши училища е в размер на 499,2 млн. лева, с което се постига ръст от 11% на средствата за издръжка на обучението. Осигурено е повишаването на най-ниските диференцирани нормативи за издръжка на обучението за един студент по професионални направления. Допълнително са разчетени средства в размер на **9,0 млн. лв.** за изпълнението на Национални програми за висше образование, което се прави за първи път през 2020 г. с цел реализиране на национални мерки и дейности за развитие, поддържане и повишаване на качеството във висшето образование.

Осигурени са допълнителни средства за:

- издръжка на обучението на студентите и докторантите – 40,1 млн. лева;
- капиталови разходи с цел подобряване на материално-техническата база, свързана пряко с учебния процес – 1,1 млн. лева;
- професионалните гимназии в структурата на Технически университет-София – 0,8 млн. лева.
- стипендии.

Разходите за публичното финансиране в сектор „Наука“ в бюджета за 2020 г. нарастват до 571,5 млн. лева (0,5 % от БВП) при 528,8 млн. лева (0,4 % от БВП) за 2019 г. Разчетените за 2020 г. средства за изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017 - 2030, вкл. Националната пътна карта за научна инфраструктура и национални научни програми, са в размер на **64,7 млн. лв.** Ръстът на националното финансиране за наука е 43,2 млн. лв., в които са включени увеличение на средствата по трансфера за БАН с 11,5 млн. лв. и на бюджета на МОН с 2,7 млн. лв., от които 2,3 млн. лв. за политика по доходите с 10%.

В последвалата дискусия се включиха народните представители Милена Дамянова, Ирена Анастасова, Николай Цонков, Станислав Станилов, както и представители на синдикални организации в областта на образованието, Българската академия на науките, Съветът на ректорите и работодателски организации в средното образование.

Народният представител Ирена Анастасова изрази удовлетворение от увеличението на средствата за образование и в частност за средно образование. Увеличението е главно за учителските заплати. Госпожа Анастасова изказа мнение, че днес не просто е важно дали има достатъчно учители, а тези които са в системата да отговарят на съвременните изисквания. Тя сподели притеснение, че увеличението на средните разходни стандарти е с 16%, а увеличението на заплатите – с минимум 17%. Няма критерии за качество и упрекна министерството на образованието и науката, че не работи за сериозен контрол в цялата система. Необходимо е да се направи анализ как се реализират принципите на новия закон и какво се случва с качеството на образованието, за да не продължава само увеличаването на средствата. В системата на предучилищното и училищното образование не става въпрос само за пари.

Народният представител Николай Цонков подчерта, че е необходимо увеличаване на инвестициите във висше образование и наука и определяне на базови заплати за университетските преподаватели, съпоставими с възнагражденията в европейските университети.

Народният представител Станислав Станилов припомни, че до 2007 г. е съществувал класификатор за заплащането на всички нива на науката.

Представители на висшите училища и на БАН заявиха необходимост от спешни мерки за увеличаване на възнагражденията в сектора и подкрепа на младите учени.

Съветът на ректорите на висшите училища в България посочи, че ръстът на преподавателските заплати изостава от ръста на работна заплата в сферата на средното образование и ръстът на субсидиите за висше образование изостава от ръста на субсидиите за училищно образование. Ректорите предлагат в бюджета за 2020 г. да бъдат предвидени допълнително 120,55 млн. лева, необходими за: увеличаване на средствата за издръжка на обучението в държавните висши училища; научна и художествено-творческа дейност и издаване на учебници и научни трудове; социално-битови разходи и стипендии на студенти и докторанти. Изразено бе неудовлетворение, че ректорите не участват в процедурата по изготвянето на бюджетите на университетите, които ръководят.

Народният представител Милена Дамянова, отбеляза, че не е редно да се противопоставя системата на висшето образование на тази на предучилищното и училищното образование, където вече трета година върви реформа. В системата на висшето образование две години се правят опити за постигане на консенсус за реформата, но се оказва, че няма такъв. В системата на предучилищното и училищното образование колегите работят, стараят се и има промени.

Представителите на БАН предложиха МОН да разработи балансирана концепция за възнагражденията във всички нива на образованието и науката и поставиха въпроса за необходимостта от допълнителни трансфери, с които да се компенсира недофинансирането от предходните години. Подкрепиха идеята на МОН повишаването на заплатите да бъде обвързано с определяне на минимален брой на учените, които трябва да бъдат финансирани от държавата.

От Национален браншов синдикат „Висше образование и наука“ – КНСБ заявиха, че мнозинството от младите преподаватели попадат в категорията „работещи бедни“ и направиха предложение за финансиране на национална програма за диференцирано изпреварващо увеличение на възнагражденията на младите преподаватели на основата на предвиденото в проекта за промени на ЗВО определяне на началната заплата в сектора. Необходимо е да бъде продължен и през 2020 г. успешният модел на чл.97 от Закона за

държавния бюджет за 2019 г., като по него подкрепата на научни проекти да достигне 35,7 млн лв.

Синдикат „Висше образование“ – КТ „Подкрепа“ напомни, че тези които обучават учители не трябва да получават по-ниско възнаграждение от своите студенти, и предлага да бъде изготвен колективен трудов договор на национално ниво в област „Висше образование“ по подобие на колективния трудов договор в училищното образование. Големите разлики при финансирането на различните професионални направления във висшето образование бяха посочени като сериозен проблем и беше отправен призив за спешно стартиране на дебата за висшето образование.

Федерация на университетските синдикати предлага да се обвърже минималната работна заплата за отделните академични длъжности с минималната работна заплата за страната и да се изравни издръжката на един студент с издръжката на един ученик.

Господин Диян Стаматов от Съюза на работодателите в системата на народната просвета в България изрази подкрепа за предложения бюджет. Разходните стандарти дават свобода на директорите и по-голямо самочувствие на учителите. Той адмирира увеличението на средствата по националните програми, както и средствата за занимания по интереси. Добре е, че има средства за общежитията, които са недофинансирани във времето. средствата отделени за иновации дават голям тласък за позитивно сътрудничество между отделните училища. Господин Стаматов изрази притеснение относно средствата за издръжка на учебните заведения.

Министър Красимир Вълчев изрази готовност за обсъждане на промяна на модела на формиране на работните заплати в сектор „Висше образование и наука“, като го обвърза с възможността на държавата да може да влиза в договорни отношения с висшите училища и научните организации, за да им възлага публични задачи и да участва в регулирането на броя на работещите в системата. Той напомни, че държавата няма правомощия да влияе на механизмите на заплащане в сектора, които ощетяват младите преподаватели, защото стимулират старшинството. Обявена бе готовността на правителството веднага да финансира допълнително два или три университета, които решат да се обединят.

След приключване на обсъждането и проведено гласуване с резултати: „За“- 13 гласа, „Против“- 7 гласа и „Въздържал се“ – 0 гласа, **Комисията по образованието и науката предлага на Народното събрание да приеме** на първо гласуване законопроект за държавния бюджет на Република България за 2020 г., № 902-01-57, внесен от Министерски съвет на 31.10.2019 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ

МИЛЕНА ДАМЯНОВА